

ריינס מאיר ובתיה

מאיר יליד מנצ'סטר ב-1923
בתיה ילידת פולין ב-1924
הצטרפו לקורס גדעונים במרסיי
עלו לארץ כגדעונים
באנויה "עליה" ב-17.11.47

ה ע ס נ ה ר י ס י ו

באנגליה חגגה בפרסומים בנוגע לאנויה שנתפסה, והעולים הועברו לקפריסין, ולא לעתלית כפי שהיה נהוג עד אז. ואני, בבית החלוצי קבלתי טלפונים מהורים שרצו לדעת היכן הבנים שלהם, היה לי מאוד לא נעים להגיד להם ש"אין לי מושג" אבל "זקס" למרות שאז טרם הכרתי את המלה הזאת.

במרץ 1946 מאיר חזר לאנגליה, אבל שוחרר מחיל-הים רק באוגוסט 1946. החלטנו לא לנסוע לצרפת לפני השחרור שלו מהצי, כדי שהוא לא יחשב כעריק, הרי לשנינו הייתה משפחה באנגליה. בזמן שחיינו לשחרור התחתנו והוצאנו דרכונים ע"מ להיות מוכנים! אחרי המלחמה בקשת דרכון הייתה כרוכה בהמצאת סיבה לבקשה.

הסיבה שלנו הייתה "שמאיר השתחרר, אנו התחתנו ורוצים לנסוע לפריס לירח-הרבש". (עכשיו, בשנת אלפיים, אנו עדיין באותו ירח דבש).

בסוף אוקטובר הפלגנו לפריס ומשם הגענו למרסיי. השארנו מכתבים אצל חברים בפריס, אשר שלחו אותם למשפחות שלנו באנגליה כעבור שבוע, ובהם הודענו להם, שהחלטנו להישאר בצרפת לזמן מה, כדי לעבוד ולטפל בילדים ניצולי השואה. הרי היינו חופשיים ולא חיכתה לנו עבודה באנגליה.

הגענו למחנה המעפילים St. Jerome, פגשנו חברים שעדיין חיכו לעליה וגם התחלנו להכיר את ה"אסיאתים" שהיגרו ממחוז חפצנו, פלסטינה. שנינו ידענו עברית (אני מהגימנסיה ומאיר מלימוד עצמי) ו"החברה" שמעו שמאיר עבד כקשר באוניית מלחמה בריטית.

גייסנו לקורס "גדעונים" שנפתח ב"זבולון", טירה יפה, שנפולאון בנה כשביל אהובתו ג'וזפין. הקורס ארך שלושה חודשים, הושבענו לפלמ"ח ונעשינו "אסיאתים" לכל דבר מבלי לראות את הארץ.

כגמר הקורס קבלנו חופש לשבוע ומאיר ואני קבלנו רשות לנסוע לאנגליה לראות את המשפחות. נכנסנו גם למשרדי "הבונים" בלונדון ע"מ לראות את החברים (מההכשרה שלנו) שעברו שם. ואיזו מקלחת קיבלנו מה"שליח" שם! הוא פחד מה"זקס". ישבנו במסעדה קרובה והחברים באו

נפגשנו לפני כשישים שנה.

מאיר נולד ב-22 בנובמבר 1923 במנצ'סטר שבאנגליה, גר בעיר הצפונית והגשומה הזאת והצטרף שם לתנועת "הבונים". בהתחלת שנות הארבעים הגיע להכשרה בדרום אנגליה במטרה לעלות ל"פלסטינה". בחודש מרץ 1943 גויס לשרת בצבא של הוד מלוכותו ג'ורג' השישי. היה לנו אז "שליח" באנגליה אשר ייעץ לבחורים להתנדב לחיל-הים הבריטי במידה ומגייסים אותם, כי נצטרך ימאים בארץ. כשתהיה לנו מדינה. וכך היה, ומאיר שרת עד אוגוסט 1946.

אני, בתיה, נולדתי בשלושים במאי 1924 בקוטי, כפר קטן בפולניה, ובהיותי בת חמש, המשפחה עברה לגור בווינה. למדתי ארבע שנים בגימנסיה יהודית-ציונית על שם פרופסור חיות, וגם הייתי חניכה בתנועת "ברית בילור". בדצמבר 1938 נשלחתי ב-Kindertransport לאנגליה, בכדי להגיע למקום בטוח, ומשם מתישהו להגיע ל"פלסטינה". עד גיל 17 חייתי בחברת נוער בסקוטלנד ואז הצטרפתי להכשרה של הבונים - החלוצי בדרום אנגליה. תוך כמה חודשים, באמצע 1941 גם מאיר הגיע להכשרה הזאת.

הייתה זאת תקופת המלחמה, ובריטניה הגדולה נאלצה לעבד את אדמותיה ע"מ לספק תוצרת חקלאית לתושבים, ואנו עבדנו אצל האיכרים ולמדנו כיצד לעבוד בחלקאות. חלק של האיכרים לא ראו יהודים לפני כן, ושאלו אותנו איפה ה"קרניים" או בשפה שלהם: "you be Jews? Where be your horns?".

בשנת 1945, כגמר המלחמה באירופה, ההכשרות באנגליה נסגרו אחת אחרי השנייה (אנגליה התחילה שוב לייבא תוצרת חקלאית). החברים התפזרו ובחלקם נעלמו מהשטח. הכל היה "זקס" (סוד!) ואיש לא הזכיר את החברים האלה! התחילה "עליה ב".

מאיר היה באנויה במזרח הרחוק, בה פעל כצפן/קר. אני, בתיה, עבדתי כאם-בית בבית החלוצי בלונדון, וכחיכיתי שמאיר יחזור ויגיע תורנו לנסוע לצרפת. בינתיים חלק מהחברים שלנו כבר הפליגו על האנויה "יגור" והעיתונות

לדבר איתנו ולשמעו חדשות על הנעשה עם החברים שלנו במרסיי. כמובן שלמשפחות שלנו אמרנו כי אנו הוזרים לצרפת להמשיך לטפל בילדים עזובים.

נשארנו לעבוד ב"זבולון" יחד עם הקבוצה מהקורס, עם גרעונים המארץ ועם מלווים וימאים. התחנה הייתה בקשר עם פריז, ספינות ההעפלה והארץ. היינו שם כש"יציאת-אירופה" הפליגה וגם הוחזרה. בין הישראלים שהיו אתנו היו שניים שהכירו את אחי, שהיה כבר בארץ (הוא בזמנו עבד ב"החלוץ" בווינה ועזב את העיר בסירה, האחרונה שהצליחה להימלט, לאורך הדנובה. באחת הנסיעות שלהם ארצה מסרו השניים רדישת שלום לאחי. כך הוא ידע היכן אנו נמצאים.

בהתחלת נובמבר 1947 הגיע תורנו להפליג ארצה. זאת הייתה הספינה הראשונה שיצאה את צרפת אחרי ה"יציאת אירופה". הספינה שלנו הייתה סירת דיג שכבר "עשתה את הדרך" כמה פעמים. לא היה ידוע מה יהיה גורלה, לכן ההכנות היו קפדניות. הסירה שקלה רק 150 טון והיו עליה 192 אנשים. היו רק שבעה ילדים ואיש אחד זקן שהורשה לעלות על הספינה הרעועה היות והיו לו חמישה בנים, שסירבו לצאת בלי אבא. בחצות הסירה הגיעה למפרץ קטנטן, קרוב לאחד ממחנות המעפילים, אבל לקחו את האנשים בחושך לטיול של שעתיים בערך, כדי שלא ידעו מאיזה מפרץ הסירה יצאה, במקרה של חקירה ע"י האנגלים. כשכולם עלו והקיפסן האיטלקי רצה להפליג התברר שלא היה לי מקום לישון. מאיר היה כבר על הספינה שבוע לפני כן בהכנות ואני עליתי באותו ערב. המשדרים שלנו היו בתא של הקפיטן ואז הוא הציע ששנינו נגור בו והוא ישן במיטה "חמה" עם הקצין הראשון שלו. (בתא היו שתי מיטות צרות זו מעל זו). כעבור כמחצית השעה התברר שגם למפקד הספינה אין מקום, הזמנו אותו לישון במיטה העליונה ומאיר ואני ישנו במיטה "חמה". ויצאנו לדרך.

בלילה השני שלנו בים הייתה סופה חזקה (סופה ים-תיכונית אופיינית לנובמבר) וכתוצאה מהטלטולים המסדר הגדול שלנו, תוצרת בית, התקלקל. אנו שמענו את תחנות החוף שלנו בצרפת ובאיטליה, אבל הן לא שמעו אותנו, ולא יכולנו לתקן את המכשיר. שמענו את תחנות מזג האוויר של ה-B.B.C. שלא הייתה מעודדת במיוחד עבורנו בסירת הדיג, ולכן הקפטן החליט לא לצאת ללב הים, אלא לשוט לאורך החופים. כך שטנו כשבוע ימים בלי קשר, עד שהתקרבו לטורקיה, ואז יכולנו להשתמש במשדר הקטן (קנוי, לא תוצרת בית). קראנו לתחנה בתל-אביב ויצרנו איתה קשר. קבלנו הוראה להיפגש בלב ים עם ספינה שיצאה מאיטליה, להעביר את העולים לספינה השניה ולחזור לצרפת ל"נגלה" נוספת.

בשעה שקיבלנו את ההוראה הזאת עבר מטוס סיור בריטי נמוך מאוד מעלינו. כל העולים היו בבטן הספינה ונראינו כסירת דיג רגילה. המטוס עבר, וכעבור כשעה קבלנו הודעה נוספת על ביטול הפגישה, כי הבריטים תפסו את הספינה השניה, ולכן עלינו להגיע למחרת השכם בבוקר לחוף נהריה. כמו כן הודיעו לנו שהשם של הספינה שלנו יהיה "עליה".

ירדתי לבטן האוניה והודעתי לעולים את שם הספינה. היו הרבה מהם שהתחילו לבכות ולהתלונן והסיבה: "אם יש שם לספינה לא נגיע לארץ הקודש, האנגלים יתפסו אותנו". כנראה הייתה אמונה טפלה שכזאת. לא ידעתי כיצד לנחם אותם, גם אנו לא ידענו מה יקרה! (הרי העולים לא ידעו שמאיר ואני עולים כמוהם, הם חשבו שאנו מהארץ).

בכל אופן, בשעה ארבע לפנות בוקר הגענו לחוף נהריה. ההוראה הייתה שאני ארד בסירה הראשונה עם החומר הרגיש (אקדח והמחברות עם הצפנים של כתבי-הסתר) ואחרי הורדת הנוסעים סירת הדיג תחזור לצרפת, יחד עם המפקד הארץ-ישראלי, הצוות האיטלקי ומאיר.

אני ירדתי, מסרתי את החומר לאנשים שפגשו אותי על החוף, הכניסו אותי לאוטו כדי להגיע לחיפה - אבל בדרך נכנסנו לקיבוץ געתון, ל"מטה ההורדה" (החפ"ק של אז) ושם קרה דבר מאוד מרגש:

אני ישבתי באוטו, מלוכלכת משנים-עשר יום בים, ואיש אחד ניגש לאוטו לדבר עם הנהג. האיש היה מוכר לי ומתוך האוטו צעקתי: "שלום חיים". זה היה אחי שלא ראיתי אותו מאז 1938. כל האנשים שם לא הבינו (לרגע) מה קרה. אבל במשך שבועות אחר כך דיברו בפלמ"ח איך חיים מצא את אחותו הקטנה על חוף נהריה.

הוחלט שאסע לחיפה באוטובוס ולא ברכב קטן כי לא היו לי ניירות זהות וחשבו שכך יותר בטוח. אסע עם האח שלי לקיבוץ לשבוע, ואז אצטרף לגרעין ההכשרה שלנו שהיה בכפר בלוס. החברים הראשונים כבר התחילו להגיע מקפריסין ארצה.

ב"צ'ק-פוסט" עצרו את האוטובוס חיילים בריטים והתחילו לכדוק תעודות אצל הנוסעים. אני הסתכלתי לחייל בעיניים ואמרתי "שכחתי" (מובן שלא "ידעתי" אף מילה אנגלית!) אישה אחת באוטובוס תרגמה כשבילוי: "she has forgotten it".

החייל פנה אלי במילים אלה, באנגלית: "אם תעשי זאת שוב נחזיר אותך למקום ממנו באת!" היות ולא "הבנתי אותנו" הוא לא עשה עלי רושם. הגענו לחיפה למשרדי הפלמ"ח, קבלתי תעודת זהות והמשכנו הביתה, לקבוץ של אחי.

ב-14 במאי 1948 קיבלנו פתק קטן (הוא עדיין שמור אצלנו) בכתב יד:
 "למאיר, בתיה, מרגה, חיה ושושנה - עליכם להתייצב ב"סידני-עלי" ביום ובשעה.."
 מאיר נסע ואני לא (כי בינתיים הריתי את בתנו הבכורה).
 מאיר שרת בחיל הים הישראלי מעל שנה ורבע במלחמת השחרור, אחרי ההכשרה בחיל הים של הוד מלכותו. זהו זה.

אני הייתי בטוחה שמאיר חזר לצרפת, לפי התכנית. לפני שיצאנו את המשרד סיפרו לנו שכל המעפילים והצוות ירדו, כי הספינה עלתה על שרטון ולא יכלו להזיז אותה. איפה מאיר? לא ידעו. כעבור שבוע נודע לנו היכן הוא, נסעתי לרמת יוחנן להביא אותו לקיבוץ של אחי ולמחרת הגענו למשרדים של ההגנה בתל אביב, מסרנו דו"ח והגענו לחברים שלנו. זה היה ב-23 בנובמבר, כמה ימים לפני כ"ט בנובמבר.

"עליה" הורידה את 184 מעפיליה בחוף נהריה בשלום, ביום 17.11.1947